

REGISTERBLAD

Område av riksintresse för naturvård i Värmlands län

Områdesnummer: NRO17024

Områdesnamn: Svartälven

Kommun: Filipstad

Kartblad: 11E NV (114 3), 12E SV (124 1)

Area: 3 565 ha

Naturgeografisk region: 30a Norrlands vågiga bergkullterräng med mellanboreala skogsområden tämligen kuperad terräng med mestadels låg - medelhög myrprocent

Kust/havsregion:

Regionindelning för sjöar och vattendrag:

Agrara kulturlandskapsregioner:

Landskapsformer: Vågig bergkullterräng

Riksvärde:

Isälvsdelta, ås, dyner		
Mossekomplex	Excentrisk mosse	<u>Fauna</u>
	Sluttande mosse	
	Koncentrisk mosse	

Värdeomdöme: Området utgör de centrala delarna av den näst Brattforsheden största isälvsavlagringen i regionen. Området är representativt och rikt på formelement.

Munkmossarna utgör ett stort, relativt orört och mångformigt mossekomplex med representativa myrtyper. Området har också höga ornitologiska värden. Till Svartälvsområdet hör även Sifilsmossen med representativa myrtyper.

Huvudkriterier: A B D

Stödkriterier: 1,2,3,4,5,7,9

Förutsättningar för bevarande: Särskilt värdefulla delområden utpekas och särbehandlas eventuellt med stöd av naturvårdslagen.

Bevarandet av våtmarkens värde kräver att områdets hydrologi skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning och torvtäkt. Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar och i kantzoner bör ej utföras.

Säkerställande: De delar som återfinnes i Örebro län (areellt sett en mindre del) har i detta läns naturvårdsprogram åsatts mycket högt naturvärde (klass II). I Värmlands län inga åtgärder aktuella.

Områdets huvuddrag: Området utgör den centrala delen av den näst Brattforsheden största isälvsavlagringen i länet (delområde a och c). På isälvsavlagringen har ett flertal gölriska mossar

bildats (delområde b, d och e).

Avlagringen är en del i ett stråk av isälvsavlagringar från Degerfors i söder till Västerdalälven i norr. Bildningarna utgöra en fortsättning på deltakomplexen vid Grythyttan och Hällefors i Örebro län.

Norr om området finns en 6-8 m hög kraftigt markerad och mäktig rullstensås som sträcker sig längs Svartälven upp till vägen Lesjöfors-Vansbro i norr. På vissa sträckor finns två parallella åsar. Längs Laggensjöarna finns smala grusterrasser på ömse sidor om älven vilka söderut övergår i plana fält och 5 - 10 m höga åsryggar.

Eriksdalsdeltat - Älvsjön

Större isälvsavlagring uppbyggt av grovt grus och sand. Den domineras av talrika flacka åsar och kullar. Mellan kullarna finns sand. Avlagringen kan karakteriseras som ett kame-landskap.

Norr om Eriksdalsälven är avlagringen ännu svagt ryggformad. Vid Eriksdalsälvens utlopp i Svartälven finns i sandfältet spår av älvarnas tidigare lopp i form av övergivna meanderbågar.

Längs Älvsjöns stränder finns på båda sidor 5-10 m höga flacka åsar med grus. Dessa åsar omges av sandplåtar. Mitt i Älvsjön löper en rullstensås som uppträder i form av öar och uddar i sjön. Landskapsbilden är här mycket tilltalande. Vid Älvsjöhyttan i sydänden av Älvsjön däms älven av ett småkulligt mindre delta vilket kröns av en kort ås. Denna är i söder skarpt getryggsformad. I delområde a finns ett par större täkter.

I Älvsjön finns flodkräfta.

Vrakhedarna - Mellansjöheden - Igelälven

Söder om kame-landskapet vid Älvsjöhyttan (se N 24a) breder omfattande isälvsavlagringar i form av stora sandfält ut sig i dalgången längs Svartälven. En del av dessa upptas i dag av myrmark (se N 24 b, d, och e). Avlagringarna benämnes i de centrala delarna Mellansjöheden och Vrakhedarna.

Vid Kåtalammssagen och Lekaråsagen förekommer flacka åsryggar längs älven med grusigt material. Längs Kittelbäcken ges ett åskådligt exempel i miniatyr på fritt meanderlopp.

Söder om riksobjektet, i Örebro län, ligger gården Nedre Vraket. Gården är belägen på en väl markerad 10 m hög åsrygg längs älven. Tack vare det öppna odlingslandskapet framträder åsen tydligt. Kring Lisselgården och längre söderut finns vidare ett stort dynfält.

Ytterligare söder om det avgränsade riksobjektet fortsätter avlagringen, som delvis är belägen i Örebro län, med ibland parallella grovgrusiga och storblockiga rullstensåsar. Rullstensåsen kan bli ses i sjön Örlingen. Vid Örlingsheden i söder sker ånyo en utvidgning i form av en flack sandig deltabildning med dyner.

I östra delen av avlagringen kring Igelälven och Södra Siksjön fortsätter de plana sandavlagringarna. Ett flertal sjöar och tjärnar finns i området.

Vegetationen på avlagringarna domineras av torr tallhed. På den förekommer mosippa.

Några grustäkter sargar avlagringarna men i stort är de intakta. Vattenregleringar har skett, bl a vid Älvsjön.

Anmärkningar: Texten beskriver även företeelser inom Örebro län. VMI-id: 12E0D02, 12E0D01

Referenser:

Andersson, L 1985

Naturinventering av Filipstads kommun. Länsstyrelsen i Värmlands län (manus)

Blomqvist, T 1970

Grusinventering Värmlands län (manus)

Ehrenroth, B 1984

Ornitologisk myrinventering i Värmlands län. Länsstyrelsen i Värmlands län (manus)

Sjörs, H 1984

Inventering av myrar i Värmlands län. Del II: Norra delen. Länsstyrelsen i Värmlands län (manus)

Yrgård, A 1974

Naturvårdsinventering i Värmland. Filipstads kommun. Länsstyrelsen i Värmlands län.

Naturvårdsverket, 1994: Myrskyddsplan för Sverige. Solna.

Länsstyrelsen i Värmlands län, 1997: *Våtmarker i Värmlands län -Manuskript.*

Uppgiftslämnare: Lars Furuholm

Datum: 981922